

STANDPUNTBEPALING VAN SP.A

Met het oog op een uniforme communicatie met betrekking tot een aantal punten die, naar aanleiding van de bespreking van de wetsontwerpen inzake de hervorming van de asielprocedure en de acties (kerkasiel en aanverwante manifestaties), veelvuldig in de actualiteit komen, vindt u hieronder de standpunten die sp.a terzake inneemt.

1. Artikel 9, lid 3, van de Vreemdelingenwet: de regularisatie

Wat is de regularisatie op basis van artikel 9, lid 3?

1. Het huidige artikel 9, lid 3 van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van de vluchtelingen (hierna: de Vreemdelingenwet) – het zogenaamde regularisatieartikel - bepaalt dat de Minister van Binnenlandse Zaken op het Belgische grondgebied een machtiging tot verblijf kan afgeven aan de vreemdeling die aantoonbaar dat hij “in buitengewone omstandigheden” verkeert. De aanvraag daartoe wordt ingediend bij het gemeentebestuur, die het dossier doorstuurt naar de gemachtigde van de Minister van Binnenlandse Zaken, met name de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ).

Het betreft hier een *uitzonderingsprocedure*, waarbij de overheid in essentie een gunst verleent, de vreemdeling kan dus geen recht op regularisatie laten gelden op basis van deze bepaling.

2. In principe zal de DVZ de aanvraag die bij de burgemeester wordt ingediend, in twee fasen beoordelen (ontvankelijkheid en gegrondheid). In de ontvankelijkheidsfase wordt nagegaan of de vreemdeling die zich beroept op artikel 9, lid 3, “buitengewone omstandigheden” kan voorleggen die rechtvaardigen waarom de aanvraag wordt ingediend in België (normaal worden verblijfsaanvragen ingediend vanuit het buitenland). In de gegrondheidsfase worden de argumenten die worden aangevoerd om een machtiging tot verblijf te bekomen ten gronde onderzocht. In de praktijk zijn de argumenten die worden ingeroepen ter ondersteuning van de buitengewone omstandigheden die worden aan dezelfde als degene voor de argumentatie ten gronde, en worden er een aantal bijkomende zaken onderzocht: verblijfplaats, identiteit, integratie, openbare orde. Indien dus geen buitengewone omstandigheden worden aangetoond zal de DVZ de aanvraag onontvankelijk verklaren.

3. Buitengewone omstandigheden kunnen zijn: lange asielprocedure, medische redenen, onverwijderbaarheid (mensen die niet kunnen teruggestuurd worden, b.v. omdat het onvluchte land weigert om betrokkene te laten terugkeren), het hebben van bijzondere banden met België, staatslozen, slachtoffer mensenhandel en statuutwijzigingen. *In de praktijk* hanteren de DVZ en de bevoegde minister een aantal criteria die in aanmerking worden genomen om de aanwezigheid van buitengewone omstandigheden te beoordelen.

4. Deze criteria zijn, zoals gezegd, niet opgenomen in de wet, maar worden gebruikt als leidraad door de DVZ.

5. De criteria, die door de minister ook werden uiteengezet in zijn toelichting bij de bespreking van de nieuwe wetsontwerpen, zijn de volgende:

A. Lange asielprocedure *in strikte zin*

Maakt het mogelijk te veronderstellen dat er buitengewone omstandigheden bestaan in hoofde van asielzoekers van wie het onderzoek van hun asielaanvraag al onaanvaardbaar lange tijd in beslag neemt. Concreet, komen in aanmerking:

- Alleenstaande asielzoekers die nog geen definitieve beslissing hebben ontvangen binnen de 4 jaar na de indiening van hun aanvraag;
- Asielzoekers met minderjarige schoolplichtige kinderen (6-18 jaar) die nog geen definitieve beslissing hebben ontvangen binnen de 3 jaar na de indiening van hun aanvraag.

Opgelet! De termijn voor de Raad van State wordt niet in rekening gebracht, de procedure voor de Raad van State behoort immers niet tot de asielprocedure in de ware zin van het woord.

B. Medische gevallen

Komen eveneens in aanmerking: personen van wie de gezondheidstoestand onrustwekkend is en voor wie de terugkeer naar het ontvluchte land onmogelijk is, ofwel omdat een daartoe bevoegde arts heeft vastgesteld dat het onmogelijk is om te reizen, ofwel omdat er in het ontvluchte land geen medische behandeling voorhanden is (waarbij de onmogelijkheid om toegang te krijgen tot deze behandeling mee in aanmerking wordt genomen).

C. Ernstige humanitaire omstandigheden

In deze gevallen worden persoonlijke en familiale omstandigheden in aanmerking genomen die bijzondere aandacht verdienen en in welke het verlenen van een verblijfstitel als gevolg van die omstandigheden gerechtvaardigd is. Het betreft als het ware *een residuaire categorie* die bedoeld is om zeer specifieke situaties in aanmerking te nemen die niet worden gedekt door een van de vorige categorieën. Het is onmogelijk om een uitputtende opsomming te geven van situaties die aan dit criterium voldoen. Bij wijze van voorbeeld kunnen de volgende gevallen worden aangehaald:

- De vreemdeling die ouder is van een Belgisch kind en die met dat kind daadwerkelijk samenleeft en het opvoedt (m.a.w. de ouder en het kind hebben effectief een gezinsleven);
- De vreemdeling die hier zijn kindertijd en jeugd jaren heeft doorgebracht en die naderhand verplicht is geworden om terug te keren naar het land van (een van) zijn ouder(s) en die wenst te verblijven in België, maar niet de nodige documenten kan voorleggen (b.v. omdat ze hem werden afgepakt);
- Vreemdelingen die zich niet kunnen beroepen op de regeling inzake gezinshereniging omdat ze niet de nodige documenten kunnen voorleggen

- die hun verwantschapsband kunnen bewijzen, maar die d.m.v. een genetische test kunnen aantonen dat ze verwant zijn;
- Bejaarde vreemdelingen die geen enkele andere verwant hebben in hun land van herkomst en die ten laste zijn van een afstammeling die hier legaal verblijft.

...

Wat verandert er met de nieuwe wet?

6. De wetsontwerpen die op dit ogenblik worden besproken in het Parlement wijzigen *niets wezenlijks* aan de hierboven beschreven regeling; er worden dus geen criteria ingeschreven in de wet. De bevoegdheid om regularisatieaanvragen te beoordelen, behoort nog steeds tot de discretionaire bevoegdheid van de Minister van Binnenlandse Zaken. Hierop bestaat één uitzondering: er wordt een specifieke procedure ingesteld voor de zogenaamde “medische gevallen”.

Standpunt van sp.a ten aanzien van een uitbreiding van de bestaande criteria

7. Op basis van bovenstaande criteria blijven er een aantal categorieën die niet in aanmerking komen voor regularisatie. Sp.a is van oordeel dat, op basis van humanitaire overwegingen en gezien de huidige omstandigheden (acties in kerken en aanverwante manifestaties) evenals de vooropgestelde hervorming van de asielprocedure, een aantal *extra criteria* moeten worden gehanteerd om bepaalde vreemdelingen die op ons grondgebied verblijven en nog niet over een definitieve wettelijke verblijfstitel beschikken, in aanmerking te laten komen voor regularisatie. Deze extra criteria zullen ertoe leiden dat het nieuwe systeem “met een schone lei” kan beginnen en dat er tegelijk wordt tegemoet gekomen aan de vreemdelingen die het slachtoffer zijn geworden van lang aanslepende procedures. Omwille van deze redenen is sp.a eveneens van oordeel dat de extra criteria uitsluitend zullen gelden voor het verleden, d.w.z. dat ze niet zullen worden gebruikt voor de beoordeling van situaties die onder het toepassingsgebied van de aangepaste Vreemdelingenwet vallen. Het toepassen van deze criteria moet bovendien gepaard gaan met de invoering van een nieuwe filter voor de toelating van cassatieberoepen bij de Raad van State (zie hieronder titel 2).

8. Het betreft de volgende twee categorieën van vreemdelingen:

A. Lange asielprocedure *in ruime zin*

Sp.a vindt dat voor de beoordeling van asioldossiers die volgens de oude (lees: bestaande) procedure zijn behandeld, in sommige gevallen ook de termijn van de procedure voor de Raad van State moet worden in aanmerking genomen. Dat is met name het geval voor personen die de asielprocedure doorlopen en na vijf of zes jaar, naar gelang het al dan niet gezinnen met minderjarige schoolgaande kinderen betreft (voor zover deze reeds twee jaar school gelopen hebben in België), nog steeds geen definitieve beslissing van de Raad van State hebben verkregen. Sp.a is bereid om de onredelijk lange behandelingstermijn voor de Raad van State mee in rekening te nemen. We zouden in dit geval kunnen spreken van een lange asielprocedure *in ruime zin* (in ruime zin, want eigenlijk behoort de procedure voor de Raad van State niet tot de asielprocedure in de ware zin van het woord).

Het is evenwel niet aangewezen om zomaar elke asielzoeker die aan dit criterium voldoet, te “regulariseren”. Daarom stelt sp.a voor dat er ook aan een aantal bijkomende voorwaarden moet voldaan worden (positieve criteria) en dat er een aantal negatieve criteria zullen gelden (criteria die ertoe leiden dat iemand niet in aanmerking kan worden genomen indien hij eraan voldoet). Als bijkomende voorwaarden gelden: dat de vreemdeling de streektaal voldoende beheerst, dat hij zich ook voor het overige integratie- en arbeidsbereid heeft getoond (b.v. doordat hij deelneemt aan het gemeenschapsleven en echte sociale contacten heeft, lid is van een vereniging, opleidingen heeft gevolgd, doordat hij aanvaardt een knelpuntberoep te willen uitoefenen, “witte” arbeid heeft verricht op het ogenblik dat zijn asielaanvraag ontvankelijk was verklaard enz.) en geen overlast berokkend (herhaalde klachten van burens, sociale begeleiders, OCMW’s, enz.). Als negatieve voorwaarden gelden: dat de aanvrager actueel een gevaar is voor de openbare orde of de nationale veiligheid, of dat hij overlast veroorzaakt (wat kan blijken uit herhaalde klachten van burens, sociale begeleiders, OCMW’s, enz.).

B. Vreemdelingen die hier al lange tijd verblijven en minderjarige schoolgaande kinderen hebben

Sp.a vindt dat in bepaalde situaties het hogere belang van het kind van een op het grondgebied verblijvende vreemdeling tot regularisatie kan leiden, zelfs indien de situatie van de ouder niet in een van de bovenstaande categorieën past.

Maakt het volgens sp.a mogelijk te veronderstellen dat er buitengewone omstandigheden bestaan: de situatie van de personen die op datum van het van kracht worden van de nieuwe wet sedert minstens zes jaar in België verbleven en die een (of meerdere) kinderen hebben die sedert minstens drie jaar schoolgaand zijn, voor zover ze gedurende die zesjarige (of langere) periode ooit een wettelijk verblijfsstatuut hebben gehad (en dat mag niet verkregen zijn op basis van bedrog) ander dan een toeristenvisum. Het gaat b.v. om personen die hier ooit als student wettelijk verbleven hebben en naderhand “blijven plakken” en een gezin met kinderen hebben opgebouwd, of om personen die na afloop van een asielprocedure (inclusief procedure bij de Raad van State) in België gebleven zijn en ondertussen minderjarige schoolgaande kinderen hebben.

Het spreekt voor zich dat in deze gevallen dezelfde extra voorwaarden inzake integratie (kennis van streektaal enz.) en dezelfde negatieve criteria (geen problemen met openbare orde enz.) gelden.

De voorwaarden samengevat:

- de vreemdeling moet kunnen bewijzen dat hij hier ooit een wettelijk verblijfsstatuut heeft gehad (te bewijzen d.m.v. de officiële documenten);
- op het ogenblik van de aanvraag moet de vreemdeling minstens zes jaar in België verblijven;
- hij moet minderjarige kinderen hebben die al minstens drie jaar schoollopen in België;
- hij moet voldoen aan de extra integratiecriteria en mag geen problemen vormen voor de openbare orde, mag geen overlast veroorzaakt hebben, of fraude gepleegd hebben om het wettelijk verblijfsstatuut, waarover hij ooit beschikte, te verkrijgen;

- als wettelijk verblijf komt niet in aanmerking: verblijf op basis van een toeristenvisum.

Opmerking:

Het spreekt voor zich dat de vreemdeling in beide van de bovenstaande gevallen zijn identiteit moet kunnen aantonen en dat de hierboven uiteengezette criteria geen collectieve regularisatie tot gevolg mogen hebben. Alle dossiers moeten steeds individueel worden beoordeeld.

Bovendien mag niet uit het oog worden verloren dat voor de beoordeling van overige situaties de Minister van Binnenlandse Zaken nog steeds kan regulariseren op basis van het criterium “precaire humanitaire omstandigheden”.

2. De filter voor de toelating van cassatieberoepen bij de Raad van State

De nieuwe asielprocedure

9. Sp.a is voorstander van een duidelijke en efficiënte asielprocedure die op relatief korte termijn uitsluitel geeft aan de asielzoeker of hem het vluchtelingenstatuut (of subsidiaire beschermingsstatuut, een nieuw vergelijkbaar statuut waarin wordt voorzien door het Europese recht) zal worden toegekend. Daartoe voorzien de wetsontwerpen in een nieuwe asielprocedure waarbij de beoordeling van de asielaanvragen wordt behandeld door het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatslozen (CGVS). Tegen de beslissingen van het CGVS kan een beroep worden ingesteld bij een nieuwe asielrechtbank, de Raad voor de Vreemdelingenbetwistingen (RVV) die de beslissing van het CGVS volledig kan beoordelen en eventueel hervormen (d.w.z., als het CGVS de toekenning van het vluchtelingenstatuut weigert, dan kan de RVV het statuut in beroep eventueel zelf toekennen). Deze procedure biedt volgens sp.a voldoende waarborgen voor een kwalitatieve en objectieve beoordeling van de dossiers.

Als hoogste administratieve rechtbank blijft nog steeds de Raad van State bevoegd om, als cassatierechter, te beoordelen of de beslissing van de RVV wel juridisch verantwoord is. De Raad van State is in deze cassatierechter, wat betekent dat de Raad niet in de beoordeling van de feiten treedt, maar nakijkt of “het recht” gerespecteerd werd. Het betreft dus geen echte inhoudelijke beroepsprocedure (daarvoor is de RVV bevoegd).

De filter

10. Om te vermijden dat de Raad van State, zoals nu het geval is, overstelpt wordt met beroepen van afgewezen asielzoekers, voorziet een van de wetsontwerpen in een “filter” (een lijst van criteria), aan de hand waarvan de ingestelde cassatieberoepen worden beoordeeld alvorens ze worden toegelaten tot de cassatieprocedure voor de Raad van State.

11. De filtercriteria die momenteel vastgelegd zijn in het betreffende wetsontwerp zullen volgens sp.a echter niet toelaten om de toevloed van dossiers bij de Raad van State te doen slinken, wat tot gevolg zal hebben dat de behandelingstermijn van de cassatieberoepen in asiel opnieuw te lang dreigt te worden en onzekerheid doet ontstaan voor de rechtzoekende vreemdeling. Dat heeft ook de Raad van State zelf

laten blijken. Daarom stelt sp.a voor om de ontworpen filter te vervangen door de filter die de Raad van State zelf heeft voorgesteld als alternatief. Deze filter luidt:

“Kunnen alleen toelaatbaar worden verklaard de beroepen die niet kennelijk onontvankelijk of kennelijk ongegrond zijn en waarin:

1° ofwel de eenheid van de rechtspraak in het geding is;

2° ofwel principiële rechtsvragen aan de orde worden gesteld (rechtskwesties die het belang van de verzoeker overstijgen);

3° ofwel substantiële procedurefouten worden aangevoerd”

De filter is volledig geconcipeerd vanuit het oogpunt dat de cassatieprocedure gericht is op de waarborging van het algemeen belang van de rechtsorde en niet op de waarborging van de individuele rechten van de vreemdelingen (die moeten worden gegarandeerd op het niveau van de echte asielprocedure).

3. Beperking tot materiële steun voor asielzoekers

12. In de huidige asielprocedure ontvangen asielzoekers, al naar gelang van het stadium waarin het onderzoek van hun dossier zich bevindt, ofwel financiële steun, ofwel materiële steun indien zij niet kunnen instaan voor hun eigen levensonderhoud. De steun wordt verder uitgekeerd indien de vreemdeling de procedure voor de Raad van State doorloopt.

Teneinde het systeem van steunuitkering te uniformiseren en af te stemmen op de nieuwe asielprocedure, heeft sp.a ervoor gepleit om de steun die wordt verleend tijdens de beoordeling van de asielaanvraag te beperken tot uitsluitend materiële steun. Er zal dus materiële steun worden verleend tot op het ogenblik dat de asielzoeker een definitieve beslissing heeft verkregen van het CGVS, de RVV (in het geval dat er een beroep werd ingesteld tegen de beslissing van het CGVS), of de Raad van State (in het geval dat er een cassatieberoep werd ingesteld tegen de RVV-beslissing). Omdat het evenwel onaanvaardbaar zou zijn om deze materiële steun verder te laten uitkeren indien de behandeling van de asielaanvraag (tot in cassatie bij de Raad van State) onredelijk lang zou aanslepen, zal in dat geval worden voorzien in een verandering van regime (materiële steun → financiële steun). Het is op dit ogenblik nog niet duidelijk welke in de praktijk de gemiddelde duurtijd voor de behandeling van een dossier zal bedragen en daarom is het ook onmogelijk om nu al te bepalen op welk ogenblik er moet worden overgeschakeld van materiële naar financiële steun. Het standpunt van sp.a is dan ook dat er na 1 jaar moet worden geëvalueerd welke die gemiddelde termijn is om pas in functie daarvan het “overschakelingsmoment” te bepalen.

*

* *